

DR. FR. ZBAŠNIK:

Žemljica.

Lojzek je bil še jako mlad, komaj da je začel v šolo hoditi, pa je bil že toliko razumen in zanesljiv, da ga je mati lahko kam poslala, ne da bi se ji bilo treba bati, da ne bi izvršil njenega naročila ali da bi napravil kako nerodnost. Imel je svojo mamico nad vse rad in nikdar se ni zgodilo, da bi se ji uprl, če mu je kaj velela.

Nekega četrtega popoldne ga je poklicala in mu rekla: »Lojzek, v trg moraš iti, če ne, moram delo prekiniti. V naših prodajalnicah se itak ničesar ne dobi!« Lojzkova mati je bila namreč šivilja in večkrat se je pripetilo, da ji je te ali one stvari primanjalo. Po navadi je kakega drugega človeka naprosila, ki je šel slučajno po svojih opravkih v trg, da ji je prinesel, česar je potrebovala, a to pot se ji je mudilo in ni mogla šele čakati na kako priliko, sama pa tudi ni hotela tratiti časa. Samega ni bila Lojzka doslej še nikoli poslala v trg, pač pa je bil on že nekolikokrat z njo tam. Ker mu je vse natanko razkazala in ga zlasti opozorila tudi na prodajalnice, kjer je običajno kupovala svoje potrebščine, je vedela, da se sme popolnoma zanesti nanj. Izročila mu je denar za stvari, ki jih je imel prinesiti, ter razložila, h komu naj gre in kaj naj kje kupi. Povrhu mu je dala pa še dva novčiča — zakaj v tistih časih je bilo še vse jako poceni — rekoč: »Na, za to kupi pa žemljico pri peku! Polovico žemljice snej sam, polovico je prinesi meni!«

Lojzku so se ob teh materinih besedah razžarela lica. Pri njih doma, ko niti lastne hišice niso imeli, je bilo kajpada le malo kruha. Pekovskega pa še celo ne! Lojzek je bil vesel, če se je mogel najesti črnega kruha! Žemljo je jedel tistikrat, ko je bil pri birmi, pozneje pa ne več. Ves srečen se je torej odpravil v trg.

Do trga je bilo uro hodá — malo daleč za dečka Lojzkove starosti. Toda Lojzek bi bil šel za mater ne vem kam — zlasti pa, ko mu je bila dala denar za žemljo! Pogumno in hitro je stopal po cesti, da bi bil čim prej na cilju. Ponosen je bil na to, da mu je mati toliko zaupala. Večkrat si je ponovil v spominu, kaj vse mu je naročila, da ne bi ničesar pozabil in ji storil vse po volji. Najbolj pa so se mu bavile misli seveda z žemljico, ki si jo kupi, preden se vrne iz trga. Kaj tako prijetnega ga že dolgo ni doletelo. Oj, ti dobra mamica ti! Kako bogato ga je odškodovala za to, da se je ločil od igre in prevzel zanj majhen trud! Oh, za žemljico bi hotel sleherni dan delati to pot! To bi ga otroci zavidali! Zakaj v vasicah, ki leže tako daleč v stran od ceste kot Lojzkova rojstna vas, žemljice ne prihajajo vsak

dan na vrsto. Ej, tisti sosedov Nejče in pa tista Boštjanova Malka, ki se tako rada pobahata, kadar kaj imata, kdo ve, kako bi se jima prileglo, če bi stopil pred njiju z žemljo v roki! Nemara, da ne bi nič kaj prijazno gledala! Ah, na vsak način mora prinesiti žemljico celo domov! To tudi že zaradi matere! Mati naj jo razdeli, kakor ve in zna!

Sklenil je za trdno, da žemljice ne načne, ampak jo prinese celo domov... Saj je vse eno, kdaj jo sne! Čim delj jo bo imel, tem bolje bo.

Ob takem premišljevanju mu ni bilo prav nič dolgčas, da, pot se mu je zdela danes celo krajša kot sicer. Kar mahoma je bil v trgu. Mati mu je bila vse določila, kam naj gre prej, kam pozneje, a on se je natanko ravnal po njenih navodilih. Ni poteklo četrte ure, pa je imel kupljeno vse, česar je mati potrebovala. Treba je bilo iti samo še k peku po žemljo...

Ozrl se je malce na okrog in zapazil, da imajo v trgu kar dva peka. Mati mu tega ni omenila in nič mu ni bila rekla, pri katerem naj kupi žemljo. To ga je spravilo nekoliko v zadrego. Težko se je bilo odločiti, pri katerem naj poizkusi svojo srečo. Ko bi bil vsaj vedel, kateri izmed obeh peče lepše in večje žemlje! Omahaoval je sem in tja, naposled pa se je približal tistemu, ki je imel svojo izložbo na levi strani ceste. Držal je že za kljuko, da bi vstopil, ko si premisli in krene nazaj proti onemu na desni strani. »Nemara, da je desna stran vendarle bolj srečna od leve,« si je mislil in se spomnil pri tem na desnega in levega razbojnika, ki je visel med njima Jezus na križu. Toda tudi pri desnem peku ni precej vstopil. Pazno je motril pecivo v izložbenem oknu in da bi se prepričal, kje je kruh lepši, se je še enkrat vrnil k levemu peku. Naposled se je odločil za desnega. Oj, kako lepo je zadišalo po belem svežem kruhu, ko je vstopil v prodajalnico! Lotevala se ga je od prijetnega vonja skoro da omotica. In koliko, koliko je bilo tu dobrih stvari! Po policah vse polno štruc, večjih in manjših, po jerbasih pa štrukljev, rožičkov in žemljic, maslenih in navadnih. »O, če bi si smel napolniti žepe!« si je želel po tihem. Najedel bi se do sitega sam, prinesel dosti materi in dal lahko še komu drugemu! Zakaj, zakaj nima več denarja! Samo dva novčiča — samo za eno žemljico! Ko bi imel vsaj toliko, da bi kupil dve: eno za mater, eno zase!« Milo je pogledal prodajalko, kakor bi hotel omehčati njeno srce. Kaj, ko bi ji prišlo na misel in bi mu rekla: »Na, fant, žemljo, ker si priden!« Pa odkod naj bi vedela, da je priden, ko ga niti ne pozna? Bilo je jasno, da ničesar ne ve o njegovi pridnosti, zakaj skoro osorno ga je vprašala, kaj hoče. Odprl je usta, da bi odgovoril, pa ni mogel. Deloma zaradi presenečenja, ker se mu je tako hitro izjalovila njegova tiha nada, deloma zaradi tega, ker se ni mogel precej odločiti, kaj naj vzame. O rožičkih je vedel, da so masleni, ah,

in tako lepo rumeni so bili! To morajo biti dobri! Toda kaj, ko so pa tako strašno majčkeni! Kako bi mogla z materjo deliti? Kaj tako majhnega ne kaže kupiti! Uvidel je naposled, da je edino pametno, ako se odloči za navadno žemljo, ki je je vendarle bilo nekaj. Toda kakšno? Ali podolgovato, tisto, ki ima dve polovici, ali okroglo? Čul je, da so okrogle nekoliko boljše od podolgovatih, torej kaže vsekakor, da vzame okroglo. Samo ko bi vedel, katera je izmed vseh največja! Zakaj zdelo se mu je, da niso vse enako velike. Motril je sem in tja, naposled pa mu je obtičalo oko na žemlji, ki je bil prepričan o njej, da je res največja. »Kaka sreča,« je pomislil, »da je ni zagledal že kdo drugi pred menoj!« Zadovoljen je segel z eno roko po njo, z drugo pa je položil denar pred prodajalko. Ni maral, da bi tudi en sam trenutek dvomila, če ima denar. Potem pa se je veselega srca odpravil. Da bi ne bila izkušnjava prevelika, je vtaknil žemljo takoj v žep! Ne, za ves svet je ne mara načeti! Celó, kakršno je dobil pri peku, položi pred mater! »Nate, mati, jejte!« ji poreče, ona pa mu seveda odstopi njegov delež. Tako sladko mu je bilo pri srcu, ko je na to mislil! —

(Konec prih.)

Zmaj.

*Striček naš je kupil barko,
lepo barko z jadri, vesli,
pa smo davi jo na morje
tja za našo hišo nesli.*

*Pa — ojoj, iz dna se morja
strašen zmaj je prikotalil:
»Rega-rega-kvak!« je rekel
in na barko je navalil.*

*V lepe barke lepa jadra
sapice so zapihljale,
da mogočno in ponosno
je odplula od obale.*

*Kaj sedaj bo z našo barko?
Kdo naj brani jo in straži?
Kdo naj z njo čez morje jadra,
če se zmaj ne potolaži?*

Radivoj Rehar.

Konjički.

*Konjički čili rezgetajo,
po beli cesti peketajo,
naš peljejo čez strme gričke
med blage tetice in stričke.*

*Kolačke tetice so spekle
in z njimi hitro k nam pritekile,
so strički konjčkom ovsa dali,
jim zlafo slamico postlali.*

Albin Čebular.